

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ زکات، خمس، صدقه و وقف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: رضا راضی

تاریخ: ۱۳۹۵/۶/۳۱

آیا برنج زکات دارد؟ نصاب آن چقدر است؟

آیا زکات دادن فقط برای مصرف کننده است یا کسی که به قصد تجارت، گندم یا طلا و ... را می‌خرد تا دو روز بعد بفروشد هم باید زکات دهد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۵/۷/۳

لطفاً به نکات زیر توجه فرمایید:

۱. حضرت علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی در کتاب شریف «بازگشت به اسلام»^۱ رؤوس احکام «زکات» را تبیین فرموده است. مطابق با بیان ایشان، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم زکات را در گندم، جو، خرما، کشمش، طلا، نقره، شتر، گاو و گوسفند قرار داده و در برنج قرار نداده است، ولی خلیفه‌ی خداوند در صورت صلاحدید می‌تواند آن را به فراخور زمان و مکان در چیزهای دیگری از جمله برنج قرار دهد. آری، روایاتی از اهل بیت رسیده است که از وجود زکات در هر محصول زراعی پیمانه‌ای مانند برنج حکایت دارد، ولی این روایات در تعارض با روایات دیگری از آنان است که بر عدم وجود زکات جز در محصولات زراعی چهارگانه حکایت دارد و با این وصف، حمل بر استحباب زکات در هر محصول زراعی پیمانه‌ای مانند برنج می‌شود.

۲. نصاب زکات در محصولات زراعی بنا بر روایات متواتر، ۵ وسق است که هر وسق ۶۰ صاع به صاع پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است و هر صاع آن حضرت بنا بر نظر مشهور ۴ مدّ در حدود ۳ کیلوگرم و بنا بر نظر حضرت علامه حفظه الله تعالی ۵ مدّ در حدود ۳/۵ کیلوگرم است^۲

۱. ص ۲۷۲

۲. بنگرید به: پرسش و پاسخ ۱۵۹.

و با این حساب، نصاب زکات در محصولات زراعی، بنا بر نظر مشهور حدود ۸۵۰ کیلوگرم و بنا بر نظر حضرت علامه حفظه الله تعالی حدود ۱۰۴۴ کیلوگرم (صرف نظر از تفاوت وزن حجمی میان گندم، جو، خرما و کشمش) محاسبه می‌شود. آری، پرداخت زکات محصولات زراعی هرگاه به این نصاب نرسند، مستحب است، ولی هر چه به این نصاب نزدیک‌تر می‌شوند، استحباب آن مؤکدتر می‌شود و هرگاه اندکی از این نصاب کمتر باشند، احتیاط واجب در پرداخت زکات آن‌هاست.

۳. پرداخت زکات محصولات زراعی بر عهده‌ی مالک آن‌ها در روز درو کردن است؛ چنانکه خداوند فرموده است: «وَأْتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ»؛ «و حق آن را در روز درو کردنش بپردازید»؛ با توجه به اینکه «حق آن» یا صرفاً زکات است، بنا بر قول به عدم وجود حقی جز زکات در مال که قول مشهور میان مذاهب اسلامی است و یا زکات را در بر می‌گیرد، بنا بر قول به وجود حقی جز زکات در مال که قول امامیه و شافعیه است و با این وصف، ادعای بیشتر آنان مبنی بر اینکه زکات را در بر نمی‌گیرد، به دلیل اینکه پرداخت زکات تنها پس از تصفیه و اندازه‌گیری محصول امکان دارد، مردود است؛ چراکه از یک سو تصفیه و اندازه‌گیری محصول «در روز درو کردنش» ممکن است و از سوی دیگر «در روز درو کردنش» می‌تواند وصفی برای «حق آن» باشد، نه قیدی برای «بپردازید» و با این وصف، ممکن است مراد خداوند وجوب پرداخت حقی باشد که در روز درو کردن محصول به آن تعلق می‌گیرد، اگرچه مقدار آن پس از تصفیه و اندازه‌گیری معلوم می‌شود.

آری، پرداخت زکات طلا، نقره و حیوان، بنا بر روایات متواتر تنها هنگامی واجب می‌شود که یک سال قمری از تملک آن‌ها بگذرد و این حکمی است که همه‌ی مذاهب اسلامی بر آن اتفاق نظر دارند.

بایکة اطلاعیه بر سبیل افتخار منصوصه‌ها شیخ محمد خراسانی
 مجلس خبرگان رهبری

